

Brottsförebyggande rådets hemställan om utökade möjligheter till personuppgiftsbehandling och sekretess

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) har beretts möjlighet att yttra sig över Brottsförebyggande rådets hemställan om utökade möjligheter till personuppgiftsbehandling och sekretess.

Om remissen

Brottsförebyggande rådets hemställan avser förslag om utökade möjligheter för Nationella centrumet mot våldsbejakande extremism (CVE) att behandla personuppgifter och omfattas av sekretess i sin stödjande verksamhet. Syftet är att skapa bättre förutsättningar för informationsutbyte och samverkan i arbetet med att förebygga våldsbejakande extremism samt att anpassa regelverket till de behov som identifierats i verksamheten. Förslagen innebär i huvudsak att CVE ges motsvarande möjligheter att behandla personuppgifter som redan gäller för verksamheten avseende skolattacker.

Sammanfattning

MUCF tillstyrker i huvudsak förslagen.

Myndigheten delar bedömningen att Brottsförebyggande rådets nationella centrum mot våldsbejakande extremism (CVE) behöver ändamålsenliga rättsliga förutsättningar för att kunna ge stöd i ärenden som rör oro för våldsbejakande extremism på motsvarande sätt som redan gäller för ärenden om skolattacker. Ett tydligt och enhetligt regelverk för personuppgiftsbehandling och sekretess kan stärka möjligheterna till samverkan, kunskapsutveckling och ett förebyggande arbete av god kvalitet.

MUCF vill samtidigt framhålla vikten av att de utökade möjligheterna till behandling av personuppgifter förenas med ett starkt integritets- och rättssäkerhetsperspektiv. Detta gäller särskilt när uppgifterna avser barn och unga, som ofta befinner sig i en utsatt situation och vars rättigheter enligt barnkonventionen ska beaktas i alla åtgärder som rör dem.

MUCF synpunkter

Barns och ungas rättigheter behöver ges särskild tyngd

MUCF konstaterar att många av de individer som aktualiseras inom arbetet mot våldsbejakande extremism eller i ärenden som rör oro för skolattacker är barn eller unga vuxna. För dessa grupper kan felaktig eller oproportionerlig behandling av personuppgifter få långtgående konsekvenser för tillit till samhällsinstitutioner, möjligheter till inkludering, demokratisk delaktighet och framtida etablering i samhället.

Myndigheten anser därför att ett tydligt barnrättsperspektiv bör genomsyra tillämpningen av den föreslagna regleringen. Vid behandling av uppgifter om barn bör särskild hänsyn tas till principen om barnets bästa enligt artikel 3 i barnkonventionen samt barnets rätt till privatliv enligt artikel 16.

MUCF vill särskilt understryka att förebyggande arbete mot våldsbejakande extremism ytterst syftar till att stärka skyddsfaktorer, delaktighet och inkludering bland barn och unga. Regelverket bör därför tillämpas på ett sätt som främjar tidiga och stödande insatser utan att unga personer riskerar att stigmatiseras eller förlora tilliten till samhällets institutioner.

MUCF delar bedömningen att sekretesskyddet behöver vara tillräckligt starkt för att kommuner, skolor och andra aktörer ska kunna dela nödvändig information med CVE när stöd efterfrågas.

Samtidigt vill myndigheten framhålla vikten av att personuppgiftsbehandlingen begränsas till vad som är nödvändigt och proportionerligt för ändamålet. Detta är särskilt viktigt eftersom verksamheten kan komma att hantera mycket känsliga uppgifter om enskilda individer, däribland minderåriga.

MUCF anser därför att det är angeläget att det i den fortsatta beredningen och tillämpningen säkerställs tydliga rutiner för dokumentation, gallring, åtkomstbegränsning och uppföljning av personuppgiftsbehandlingen.

Tydlig ansvarsfördelning mellan nationell och lokal nivå

MUCF noterar att flera remissinstanser har framhållit att det redan finns etablerade samverkansstrukturer på lokal nivå och att ansvarsfördelningen mellan nationella och lokala aktörer behöver vara tydlig.

Myndigheten bedömer att dessa synpunkter är relevanta. Ett utökat informationsutbyte och förbättrade möjligheter till personuppgiftsbehandling bör inte leda till oklarheter kring ansvarsfördelningen mellan CVE, kommuner, skolhuvudmän, socialtjänst och brottsbekämpande myndigheter.

MUCF anser därför att det fortsatta arbetet bör präglas av tydlighet kring CVE stödande roll samt hur informationsdelning ska ske på ett rättssäkert och effektivt sätt.

Religionsfrihet och likabehandling

MUCF vill även framhålla vikten av att de föreslagna bestämmelserna tillämpas på ett sätt som säkerställer skyddet för religionsfriheten och motverkar stigmatisering av religiösa grupper. Arbetet mot våldsbejakande extremism kan i vissa fall beröra individer eller miljöer där religiösa uttryck förekommer, men religiös tillhörighet eller religiöst engagemang får aldrig i sig utgöra grund för registrering, informationsdelning eller andra ingripande åtgärder.

Detta är särskilt viktigt när det gäller barn och unga, vars tillit till samhällsinstitutioner kan påverkas negativt om de upplever att de eller deras sammanhang blir föremål för misstänkliggörande. MUCF bedömer därför att tillämpningen av den föreslagna regleringen bör präglas av ett tydligt rättighets- och likabehandlingsperspektiv.

MUCF vill framhålla att civilsamhällets organisationer, däribland ungdomsorganisationer och trossamfund, i många fall utgör viktiga aktörer i det förebyggande arbetet mot våldsbejakande extremism. För att dessa aktörer ska kunna bidra effektivt krävs ett högt förtroende för myndigheternas arbete och en tydlig respekt för grundläggande fri- och rättigheter.

Myndigheten bedömer därför att de föreslagna reglerna bör tillämpas på ett sätt som främjar samverkan och tillit mellan offentliga aktörer och det civila samhället.

Avslutande bedömning

MUCF tillstyrker förslagen om utökade möjligheter till personuppgiftsbehandling och sekretess för Brottsförebyggande rådets verksamhet avseende förebyggande av våldsbejakande extremism.

Myndigheten bedömer att förslagen kan bidra till ett mer sammanhållet och effektivt förebyggande arbete. För att säkerställa legitimitet och långsiktig tillit är det samtidigt avgörande att integritetsskyddet är starkt och att barns och ungas rättigheter ges särskild vikt vid såväl den fortsatta beredningen som den praktiska tillämpningen av regelverket.

Vidare bedömer MUCF att ett rättighetsbaserat förhållningssätt, en tydlig ansvarsfördelning mellan berörda aktörer samt ett fortsatt starkt samarbete med civilsamhällets organisationer är viktiga förutsättningar för att regelverket ska få avsedd effekt.

I detta ärende har generaldirektör Magnus Jägerskog beslutat. Remissamordnare Kenneth Condrup har varit föredragande.

Magnus Jägerskog
Generaldirektör

Kenneth Condrup
Remissamordnare